

จิตไม่มีอายุ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มนุษย์เรานี้มันไม่มีอายุ มันเป็นตลอดกาล แล้วมันมาเข้ากับว่าจิตนี้เป็นอนันตกาลไง มันไม่มีอายุขัย เห็นไหม มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้น แล้วถ้าพูดถึงพวกพราหมณ์เขาบอกว่าจิตนี้เป็นอาตมัน เห็นไหม แต่อาตมันนี่ เพราะอาตมันแล้วมันจะเข้าไปรวมกับจิตอันดวงใหญ่

แต่ของศาสนาพุทธไม่ใช่สอนอย่างนั้น จิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นจิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จิตของเราก็คือจิตของเรา ถ้าเราแก้ไขของเรา เราแก้ไขของเราเองได้ เราแก้ไข เราประพฤติปฏิบัติของเราเอง จิตดวงนั้นมันจะสำเร็จไปเอง

สุขเป็นสุขของส่วนบุคคลไง มันไม่ใช่สุขของส่วนรวม มันเป็นสุขของส่วนบุคคล ของคนๆ นั้น จิตที่ไม่มีอายุมันก็เกิดตายเกิดตายเป็นอนันตกาลเหมือนกัน แต่ไม่ใช่อาตมันที่ว่าคงที่ แล้วต้องไปรวมกับจิตอันใหญ่...ไม่ใช่ จิตของบุคคลเป็นจิตของบุคคลเลย เวลาเกิดเป็นคน อายุของคนที่เกิดขึ้นเป็นอายุของคน

ที่นี้คนแก่คนเฒ่า แก่เฒ่าเพราะอายุเฉยๆ แก่เฒ่าเพราะอายุของภพชาติของร่างมนุษย์ แต่หัวใจก็ไม่เคยแก่เฒ่า คนแก่คนเฒ่ามันก็ยังมีความรู้สึก เห็นไหม เว้นไว้แต่คนแก่คนเฒ่าแล้วผลอสติไปเหมือนเด็กใหม่ แต่จิตอันนั้นมันก็ยังเป็นความรับรู้อยู่ ถ้าคนแก่คนเฒ่าที่มันมีสติสัมปชัญญะ มันก็ว่าอายุมากแล้วมันก็แก่ไป แล้วมันเหนื่อยหน่าย เพราะว่าร่างกายมันกดถ่วงใจ ร่างกายของมนุษย์มันกดถ่วงใจให้จิตนี้มันเป็นนั้นไป

แต่จิตธรรมดาของมัน มันไม่มีอายุขัยของมันอยู่แล้ว มันถึงเข้ากับนิพพานได้ไง ถ้ามันทำถึงที่สุดแล้วเข้านิพพานนี่เป็นอนันตกาล เป็นอาตมันเป็นอยู่อย่างนั้นเลย อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าจิตเราเป็นอย่างนั้น ถ้าว่าการเกิดและการตายเป็นสวดยภพชาติ เป็นสภาวะๆ หนึ่งเท่านั้น สภาวะหนึ่งที่เราต้องมาเป็นอย่างนี้ตามอำนาจของกรรม

นี่อำนาจของกรรมเราทำกันมา เห็นไหม เวลาที่ว่าสโมสรสันนิบาต ในสโมสรสันนิบาตก็ดวงจิตทุกดวงใจว่าแห้ว เห็นไหม ในสโมสรสันนิบาตในดวงใจมันว่าแห้ว เพราะว่ามันทุกข์มันยาก เห็นไหม เพราะมันเข้าใจว่ามันจะหาความสุขจากที่อื่นไป

ทีนี้เราเกิดเราตายนะ เราเกิดเราตายเราได้ภพได้ชาติหนึ่ง นี้ภพๆ ชาติหนึ่ง เราก็ต้องการหาความสุขตามปรารถนาของความเห็นอันนี้ไป นี่ความเห็นของสมมุติ ว่าสมความปรารถนาของกายและของใจมันจะมีความสุข

แต่ในธรรมนั้นนะ ความสุขอย่างยิ่งเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตสงบคือความมั่นพอตัวมันเองไป จิตสงบ เห็นไหม สงบจากสัมมาสมาธิ สงบจากกิเลสต่างๆ แล้วสงบเข้าไปถึงที่สุด มันสงบสงบมันรักษาตัวมันเองได้ มันเป็นที่พึ่งของตัวเอง

พอเป็นที่พึ่งของตัวเอง แล้วความสุขจริงๆ แล้วมันหาได้จากดวงใจของเราเอง ดวงใจของเราหาความสุขจากดวงใจของเราเอง แต่วิธีการจะหาความสุขจากดวงใจของเราเอง เห็นไหม มันก็เริ่มต้นจากออกไปข้างนอกนะ ออกไปจากทาน ศีล ภavana ถ้าไม่มีทานซะก่อน มันก็ไม่รู้จักวิธีการ

เหมือนกับของที่มันสะสมอยู่ในใจ เหมือนน้ำเน่า น้ำถ้ามันหมักหมมไว้มันจะเสียหาย ถ้า น้ำเน่ามันเคลื่อนไหวไป น้ำจะมีออกซิเจนของมัน แล้วมันจะทำให้ชุ่มชื้นไปตลอดไป แล้วสัตว์อยู่ในน้ำนั้นก็มีความสุขสบาย

เราถึงต้องทำสัมมาสมาธิให้จิตมันสงบขึ้นมา ให้มีพลังงานขึ้นมา แล้วการทำสัมมาสมาธิ เริ่มต้นพระพุทธเจ้าสอนให้มีทาน ศีล ภavana มีทานก่อน เพราะทำทานแล้วมันก็เหมือนกับน้ำเน่ามันเคลื่อนตัวไป เหมือนกับจิตมันเคลื่อนตัวไป เพราะการกระทำทุกอย่างมันเกิดจากความคิดไหม? มันต้องเกิดจากความคิด

แต่เราบอกว่าทานนี่มันเป็นเรื่องอามิสทาน...ถูกต้อง เป็นอามิสทาน แต่มันชักให้ใจนี้ไหลออกมาไง มันทำให้เสียสละ ทำให้หัวใจที่มันเคยตระหนี่ถี่เหนียว มันเคยจะยึดอารมณ์ของมันเองไว้ยึดความคิดของมันเองไว้ให้มันสละออก ให้มันคลายตัวออกไป นี่มันเริ่มคลายตัวออกมา

ถ้าเริ่มคลายตัวออกมามันต่างกับโลก เห็นไหม โลกต้องมีการยึดมั่นถือมั่น โลกต้องมีการเป็นของของเรา เห็นไหม สิ่งถ้าประสบความสำเร็จของเราแล้วมันจะเป็นผลของเรา แต่อันนี้ก็

เหมือนกัน มีการสละออกต่างหาก การสละออกถึงจะเป็นของของเรา โลกกับกรรมมันต่างกันตรง
นี้

ถ้าเรื่องของโลก ความสะสม ความเอาเข้ามาเป็นของของเรา อันนั้นจะเป็นสมบัติของเรา
แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ไม่ใช่ การสละออกเท่านั้นถึงจะเป็นสมบัติของเรา ถ้า
ไม่สละออกจะไม่ใช่สมบัติของเรา”

การสละออกเป็นผลของเรา การสละออกไปจากใจ การสละออกไปมันถึงจะเป็นผลของ
มันอย่างนั้น เพราะการสละออกของใจนี้มันทำให้หัวใจมันเริ่มผ่อนคลายออกไป นี่ผลของกรรม
กรรมถึงเป็นอย่างนั้น กรรมถึงไม่ใช่เรื่องของโลกเขา ทีนี้เรื่องของจิตก็เหมือนกัน เรื่องของจิตมัน
เป็นเรื่องของกรรม ถ้าเรื่องของกรรม ถ้าไม่มีศาสนา เรื่องของกรรมแล้วมันจะเข้าไม่ถึง ถ้ามันเข้า
ไม่ถึง มันก็ไม่สามารถจะรู้ได้

ถึงว่ามันไม่มีอายุขัย เพราะคนที่ว่าจะพูดได้มันต้องคนที่ว่าเห็นตามความเป็นจริง ถึงว่ามัน
ไม่มีอายุขัย มันเป็นอนันตกาล แต่ของเราถ้าเราเข้าไม่ถึง เราก็ล้มเลงสยไปตลอด ความล้มเลงสย
ของเรา เราไม่เข้าใจ เพราะเราไม่เคยเห็นตามความเป็นจริง คนที่เห็นตามความเป็นจริงแล้วมันก็
พูดได้ อย่างนั้น

เพราะว่าจิตมันเป็นเอง มันเห็นเอง มันเข้าใจเอง คือว่าถ้าคุณมันก็คมเพราะว่าท่านรู้ของ
ท่าน แล้วพอพูดออกมา ไอ้คนที่มันศึกษานี้มันศึกษา แล้วอย่างพวกเรา เราไม่ได้ศึกษา พอเราไม่
ศึกษา เราก็ไม่เข้าใจใช่ไหม? แต่ที่เจ้าคุณเขาถามเพราะอะไร?

เพราะเขาก็ศึกษา เขาศึกษามาในหลักกรรม ศึกษาว่ามันเป็นภาคปริยัติ มันศึกษามาแล้ว
มันมีคนตอบ พูดถึงความเข้าใจ ท่านถึงบอกว่า “เมื่อก่อนก็ศึกษามา ศึกษาเล่าเรียนมามันก็สงสัย
ความล้มเลงสย แต่พอไปถามอาจารย์ อาจารย์พูดมาในเทพ ฟังในเทพแล้วไปพูดกับอาจารย์ว่ามัน
สำเร็จได้อย่างนั้น มันเป็นไปได้ อย่างนั้น พอเป็นไปได้ มันถึงซึ่งใจมากใจ”

มันย้อนกลับมาว่ามันอยู่ในหัวใจของเรา จิตนี้ไม่มีอายุ จิตนี้เป็นธรรมชาติของมัน แต่มัน
น่าเศร้าใจตรงที่ว่าเป็นธรรมชาติของมันแล้วมันเวียนตายเวียนเกิดนี่สิ มันเวียนตายเวียนเกิดไป มัน
ทำให้เวียนตายเวียนเกิดซ้ำซาก มันก็เป็นความทุกข์ซ้ำซาก ความทุกข์ที่ซ้ำซากนั้นจะทำให้เราทุกข์

ยากมาก แต่ถ้าความทุกข์ที่เราเข้าใจ การประพฤติปฏิบัตินี้มันเป็นการฝืนทุกข์ใจ มันเป็นการทุกข์อยู่อันหนึ่ง แล้วเราพยายามฝืนมันอีก ฝืนมันเข้าไป ฝืนมันเข้าไปไง ฝืนเข้าไปนี่เป็นกรรม

ฝืนมันนี่มันฝืนอะไร? ฝืนความเคยชิน จะฝืนกิเลสของเราไง จะฝืนกิเลสของเราเพื่อเข้าไปหาหัวใจของเรา ถ้าเข้าไปหาหัวใจของเราได้มันก็จะถึงความสงบของใจชั้นหนึ่ง เป็นสัมมาสมาธิ ถ้าเกิดเป็นสัมมาสมาธิขึ้นมาแล้ว มันถึงจะประพฤติปฏิบัติเข้าไป แล้วมันจะชำระตรงนั้น

ในศาสนาเราถึงให้ อุดดา หิ อุดตโน นาโถ ในศาสนาของพระพุทธเจ้านี้ กรรมมีอำนาจเหนือที่สุด ที่ว่ามันยากๆ ตรงนี้ไง ศาสนาพุทธเรานี้ที่มันยาก มันยากเพราะว่าเราต้องแก้ไขแล้วทำของเราเอง แต่ในลัทธิในคำสอนของศาสนาอื่นๆ เขาต้องให้ผู้อื่นแก้ไขให้ไง เหมือนเราไปหาหมอ ถ้าหมอรักษาให้เรา เราหายจากโรคไป แต่ในศาสนาพุทธ แก้ไขโรคต้องแก้ไขด้วยใจของตัวเอง มันถึงสัจจะความจริงไง

ถึงว่าต้องเข้าไปหากรรม ธรรมนี้เข้าไปหาชำระใจของตัวเอง ต้องความเห็นต้องเกิดทำสมาธิขึ้นมาก่อน มันถึงแก้ไขสิ่งที่ตัวมันเองได้ แต่ถ้ามันเป็นทางโลกไป มันไปหาหมอ หมอรักษาขึ้นมา ลัทธิศาสนาอื่นก็สอนอย่างนั้น ก็เป็นความเข้าใจอย่างนั้น ก็ว่าเข้าใจอย่างนั้น ศาสนานั้นเป็นศาสนาที่ง่าย ศาสนานี้เป็นศาสนาที่ควรจะนับถือ ศาสนาเราเป็นศาสนายาก

ยากก็จริง แต่มันแก้ไขได้จริง แต่อ้อย่างที่เขาพูดกัน มันเป็นการที่ว่าไปอ้อนวอนไปขอเอา มันไม่ใช่การแก้ไข ถ้ามันไม่ใช่การแก้ไข แล้วเราไปพูดอย่างนั้น เราเข้าใจว่าเป็นการแก้ไข แล้วเราก็มืดความสุขไป คือว่ามันเป็นสิ่งที่ว่าศาสดามีกิเลส ถ้าศาสดามีกิเลส ศาสดาไม่รู้จริง ศาสดาสอนไม่เป็นตามความจริง ผลที่จะถึงจริง ศาสดาก็ไม่ได้ผลจริง ตัวที่ผู้กระทำตามก็ไม่ได้ผลจริง

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขนาดว่าปัญจวัคคีย์ที่แรกนั่นคิดว่าไม่ยอมฟังนะ “ขอเคยได้ยินได้ฟังไหมว่าเราสำเร็จเป็นพระอรหันต์” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “อยู่กันมา ๖ ปีไม่เคยพูดคำนี้แม้แต่คำเดียว แต่เวลาสำเร็จขึ้นมาในหัวใจ มันสะอาดบริสุทธิ์นะ นี่เราเป็นพระอรหันต์แล้ว ให้น้อมใจลงฟัง!”

ศาสดาเป็นผู้ที่สิ้นกิเลสนะ มักคอยสงสัยจ้งมันถึงว่าชำระกิเลส ใ้อเราที่ว่าจิตเรามีอายุขัยอายุขัยเท่ากับดวงใจของเรา เพราะเราถือภพชาติๆ หนึ่ง แต่ในวิภวณ ในศึกษาหลักของศาสนา จิตนี้มันวนในสามโลกชาติ มันไม่ได้เกิดเป็นมนุษย์ชาติเดียว มันเกิดมาทุกภพทุกชาติ มันถึงว่าถึง

ที่สุดแล้วจิตนี้ไม่มีการตายไ้ การตายเป็นการโกหก การตายเป็นการหลอกลวงกัน การตายนี้เป็นเรื่องของภพชาติ เป็นเรื่องของชั่วคราว

ทีนี้ว่าเรื่องของชั่วคราว แต่ถ้าเราติดอยู่ตรงนี้ มันก็อยู่ได้แค่นี้ มันจะไม่ได้ผลไปตลอดไป ถ้ามันติดอยู่แค่นี้มันก็ได้แค่นี้ ถ้ามันเข้าใจผลแค่นี้ก็แค่นี้ แต่ถ้ามันไม่ติดตรงนี้ มันจะรักษาให้เราพ้นไปได้

ศาสนานี้มันถึงจะประเสริฐ ศาสนานี้มันถึงจะเข้ากับหลักของเรา หลักที่ว่าเราชาวพุทธ พบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่สิ้นกิเลสแล้ว เป็นผู้สั่งสอนขึ้นมา แล้วผู้ที่ทำตามขึ้นไปแล้วถึงยืนยงกันได้ไง เห็นตามความเป็นจริง มันพูดได้ตามความเป็นจริง คนที่ศึกษาแล้ว คนที่เข้าใจก็เลยมันฟังแล้วมันซึ่งใจ คนที่ห่างไกล คนที่ไม่เข้าใจฟังแล้วมันก็ผ่านไปเฉยๆ เห็นไหม ฟังจนชินหูแต่ความเข้าใจของเรามันก็ไม่มีเป็นความเข้าใจ

ถ้าความเข้าใจของเราไม่มี ความตื่นตัวของใจมันจะมาจากไหน?

ความตื่นตัวของใจ ถ้าความเข้าใจมี ความตื่นตัวของใจมันจะเกิดขึ้น ความตื่นตัวของใจมันก็ตื่นจากกิเลส ถ้าไม่ตื่นตัวขึ้นมามันก็ไม่ตื่นจากกิเลส ถ้ามันไม่ตื่นจากกิเลส มันก็แก้ไขอะไรไม่ได้ เพราะกิเลสมันออกก่อน

เวลาคิดขึ้นมา สิ่งใดก็แล้วแต่กิเลสมันออกก่อน กิเลสมันพาไปก่อน ความคิดของโลกมันก็หมุนไป ความคิดของโลกมันพาหมุนไปก่อน พอพาหมุนไปก่อน ความคิดอย่างนั้นความคิดของโลกมันหมุนไป มันก็เอาความหมักหมมมาให้ น้ำเน่า...ยิ่งจะเนาเข้าไปยิ่งสะสม ยิ่งความเนาหมักหมมในหัวใจมันจะเน่ามากขึ้น

แต่การสละออก เห็นไหม มันเคลื่อนไหว พอการเคลื่อนไหว น้ำมันจะสะอาดขึ้นมา น้ำมันเริ่มทำตัวมันเอง มันสะอาดขึ้นมา ถ้ามันสะอาดขึ้นมามันมีโอกาสแก้ไข มันมีความสุข สิ่งที่สกปรกโสมนี่มีแต่ความหมักหมมมีความทุกข์ สิ่งที่คลายตัวออกมันมีแต่ความสุขขึ้นมา ความสุขของหัวใจ

ความสุขของใจคือว่ามันผ่อนคลายออกไป ผ่อนคลายออกไป เริ่มต้นมันจะแปลกใจเฉยๆ แต่มันผ่อนคลายเข้าไปมากๆ เข้า มันจะเอื้อะ... เป็นอย่างนี้หรือ เป็นอย่างนั้นหรือ มันซึ่งใจนะ มีคนภาวนามากเลยมาบอกว่า “สิ่งที่ไม่เคยเห็นมันแปลกประหลาดมหัศจรรย์ในหัวใจของเรา”

เวลาพูดอย่างนี้มันน่าซึ่งใจมากเพราะอะไร? เพราะว่าสิ่งที่ไม่เคยเห็น สิ่งของมันแปลกประหลาดในหัวใจของเรา เราหาได้ในตัวของเราเองไง ทุกคนหาได้ในหัวใจนะ แล้วหัวใจมันมีอยู่ในร่างกายของเรา หัวใจอยู่ในร่างกาย แล้วมันปกปิดไว้ด้วยความไม่รู้ของเรา

ถ้าผู้ที่เข้าใจ “อย่างนี้ก็มีด้วยหรือ?” แค่อึ้งตันใจ แค่อึ้งตันใจแค่อึ้งตันใจแค่อึ้งตันใจแค่อึ้งตันใจแล้วถ้าทำเข้าไปมากๆ เข้ามันจะขนาดไหน? มันจะทำให้ความเห็นของตัวเองแปลกประหลาดมหัศจรรย์เข้าไป นี่เป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากหัวใจของเรา

ได้ประโยชน์จากหัวใจของเราละ หัวใจเรามีอยู่แต่เราไม่ได้ประโยชน์จากมันเลย เราจะเกิดมาเกิดตายเกิดตายไปขนาดนั้นหรือ? แล้วมันก็หมุนเวียนไปตายเกิดตายเกิดไป ภพชาติอย่างนี้มันได้มาโดยธรรมชาติของมัน เราเกิดมาเราเกิดแล้วต้องตาย แล้วต้องเกิดอีกตลอดเวลา เกิดอีกตลอดเวลาที่เกิดในสถานะไหน?

ถ้าเกิดในสถานะของสิ่งที่ว่ามันตกต่ำ มันได้ทุกข์ได้ยากมันก็ได้ทุกข์ได้ยาก แต่ขณะนี้เรามีโอกาสแก้ไขใจ ทำใจ...ทำใจของเราให้มีความพอใจ การทำใจของเราให้มันผ่อนคลาย ทำใจของเราไม่ให้ทุกข์ยากไปไง ถ้าใจเราทุกข์ยาก ใจเรามันหนักหน่วง มันจะตกไปทางต่ำ ถ้าใจเราผ่อนคลาย ใจเราสะอาดขึ้นมา มันเกิดตายเหมือนกันแต่เกิดตายในทางที่สูงขึ้นไป

แล้วถ้าประพฤติปฏิบัติเข้าไปจนถึงที่สุด มันจะไปเห็นใจ ถ้าประพฤติปฏิบัติถึงที่สุด มันจะเห็นว่าจิตนี้ไม่เคยตาย จิตนี้เป็นอนันตกาล จิตนี้เป็นเข้ากับนิพพานได้ จิตนี้ถึงที่สุดของใจได้ มันถึงว่าไม่มีอายุขัยตามธรรมชาติของมันอยู่แล้วในเนื้อหารสชาติ แต่คนไม่เคยเห็นมันก็ยังเวียนตายเวียนเกิดไป (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านั้น)